

TÍCH CỰC ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HỒNG ĐỨC HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Trịnh Tổ Anh¹

TÓM TẮT

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh luôn quan tâm tới giáo dục đạo đức cho sinh viên. Người rất chú trọng đến vai trò, nội dung và phương pháp giáo dục. Phương pháp giáo dục đạo đức của Hồ Chí Minh có giá trị to lớn để các nhà giáo dục Việt Nam nghiên cứu, vận dụng vào thực tiễn. Trên cơ sở hệ thống hóa các phương pháp giáo dục đạo đức trong tư tưởng Hồ Chí Minh, phân tích, đánh giá thực trạng phương pháp giáo dục đạo đức ở Trường đại học Hồng Đức, bài viết đưa ra một số giải pháp đổi mới phương pháp giáo dục đạo đức cho sinh viên ở Trường Đại học Hồng Đức hiện nay.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh, phương pháp, đạo đức, sinh viên, Trường Đại học Hồng Đức.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Lực lượng thanh niên, trong đó có sinh viên là một tầng lớp xã hội đặc biệt, có vai trò rất quan trọng trong lịch sử. Hồ Chí Minh khẳng định: “*Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên*” [6; tr.216]. Bởi vậy, giáo dục đạo đức cho thanh niên, sinh viên được Hồ Chí Minh coi là một vấn đề có ý nghĩa chiến lược đối với cách mạng Việt Nam, vì “*đức*” là cái gốc của con người. Trong vấn đề giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên, phương pháp giáo dục đạo đức được Hồ Chí Minh đặc biệt chú trọng. Đó là cơ sở cho việc xác định chiến lược, phương pháp đào tạo con người Việt Nam. Trường Đại học Hồng Đức là một trường đại học địa phương trực thuộc Ủy ban Nhân dân tỉnh Thanh Hóa, nhằm đào tạo nguồn nhân lực tại chỗ trong tỉnh. Hiện nay, sinh viên Trường Đại học Hồng Đức đang tích cực thi đua rèn đức, luyện tài vì ngày mai lập thân, lập nghiệp. Tuy nhiên, bên cạnh đó vẫn còn tồn tại một bộ phận sinh viên sống thiếu lý tưởng, thực dụng; sa vào tình trạng suy thoái đạo đức và lối sống. Một trong những nguyên nhân dẫn đến điều đó là phương pháp giáo dục đạo đức cho sinh viên còn nhiều hạn chế, chưa gọi được hứng thú học tập, rèn luyện ở sinh viên. Vì vậy, nghiên cứu, vận dụng phương pháp giáo dục đạo đức trong tư tưởng Hồ Chí Minh để đổi mới phương pháp nhằm nâng cao hiệu quả của giáo dục đạo đức là một yêu cầu cấp bách trong Nhà trường để xây dựng, hoàn thiện nhân cách, phẩm chất đạo đức mới cho sinh viên, đáp ứng được những yêu cầu của sự nghiệp cách mạng hiện nay.

¹ Giảng viên khoa Lý luận chính trị - Luật, Trường Đại học Hồng Đức

2. NỘI DUNG

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phương pháp giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên

Ngay từ những ngày đầu hoạt động cách mạng, Hồ Chí Minh đã sớm chú trọng đến vấn đề giáo dục, giác ngộ tầng lớp thanh niên - sinh viên, trong đó giáo dục đạo đức được đặt lên hàng đầu. Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng nước ta, Người đã nói và viết nhiều tác phẩm về vấn đề về giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên, trong đó có phương pháp giáo dục đạo đức. Trên cơ sở nghiên cứu các bài viết, bài nói của Hồ Chí Minh, có thể hệ thống một số phương pháp giáo dục có hiệu quả các phẩm chất đạo đức cần thiết cho thanh niên - sinh viên trong tư tưởng Hồ Chí Minh như sau:

Học phải đi đôi với hành, lý luận phải liên hệ với thực tiễn

Hồ Chí Minh chỉ ra rằng: *Lý luận cốt để áp dụng vào công việc thực tế. Lý luận mà không áp dụng vào công việc thực tế là lý luận suông* [6; tr.274]. Vì thế, để công tác giáo dục thanh niên - sinh viên đạt hiệu quả cao thì phải biết kết hợp chặt chẽ giữa học và hành, lý luận và thực tiễn. Trong hoạt động thực tiễn, thanh niên - sinh viên sẽ được rèn luyện, trưởng thành, tự khắc phục dần những nhược điểm, làm nảy nở sự hiểu biết lẫn nhau, thông cảm lẫn nhau; vừa bồi dưỡng lý tưởng, tình cảm cách mạng, vừa trang bị cho họ những kinh nghiệm quý báu rút ra từ cuộc sống, dần dần hình thành được những phẩm chất đạo đức cần thiết.

Nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức

Nói đi đôi với làm là phương pháp quan trọng, được Hồ Chí Minh vận dụng sáng tạo từ nguyên tắc lý luận gắn liền với thực tiễn của Chủ nghĩa Mác - Lênin. Đối với mỗi người, lời nói phải thống nhất và được thực hiện nghiêm túc thì mới đem lại hiệu quả thiết thực cho chính bản thân và cho xã hội. Đây là cơ sở để phân biệt một cách rạch ròi với thói đạo đức giả, đạo đức của giai cấp bóc lột với đặc trưng bản chất là nói nhiều làm ít, nói mà không làm, nói một đằng làm một nẻo, đem lại lợi ích không phải cho quần chúng nhân dân lao động mà cho thiểu số những kẻ bóc lột. Vì vậy, trong giáo dục đạo đức, cần quán triệt sâu sắc cho thanh niên - sinh viên sự thống nhất giữa suy nghĩ và hành động, giữa tư tưởng đạo đức và hành vi đạo đức của mỗi người. Có thể khẳng định rằng, “Nói đi đôi với làm” là một trong những phương pháp căn bản nhất, thực tiễn nhất nhằm ngăn ngừa, khắc phục bệnh kinh nghiệm, bệnh giáo điều, chỉ nói suông, nói mà không làm.

Nói đi đôi với làm phải gắn với nêu gương về đạo đức. Hồ Chí Minh cho rằng hơn bất kỳ lĩnh vực nào khác, trong việc xây dựng một nền đạo đức mới, đạo đức cách mạng phải đặc biệt chú trọng “đạo làm gương”. Bởi vì, cách tốt nhất để tạo dựng được niềm tin là sự thực ngay trước mắt; và cách tốt nhất để khiến người ta làm theo, đó là sự thực, là cái hay, cái tốt, cái đẹp và đem lại lợi ích cho mọi người. Nêu gương về đạo đức phải diễn ra ở mọi lúc mọi nơi. Trong gia đình, đó là tấm gương của bố mẹ với con cái, của anh chị đối với các em, của ông bà đối với con cháu; trong nhà trường, đó là tấm gương của thầy giáo đối với

học sinh; trong tổ chức, tập thể là tấm gương của người lãnh đạo, của cấp trên đối với cấp dưới; trong xã hội là tấm gương của người này đối với người kia, của thế hệ trước đối với thế hệ sau... Đây là một phương pháp giáo dục đạo đức cho thanh niên, sinh viên vừa sinh động vừa có sức thuyết phục cao: *Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới* [10; tr.672].

Xây đi đôi với chống, phải tạo thành phong trào quần chúng rộng rãi

Theo Hồ Chí Minh, vấn đề quan trọng trong việc giáo dục đạo đức là phải xây dựng được những phẩm chất, những chuẩn mực đạo đức của con người Việt Nam trong thời đại mới cho thanh niên - sinh viên như: tinh thần yêu nước, lòng nhân ái, đức tính cần cù, sáng tạo... Đồng thời, trong đời sống hàng ngày cái tốt, cái xấu, đạo đức, phi đạo đức luôn luôn đan xen lẫn nhau. Chính vì vậy, cùng với việc xây dựng đạo đức mới, bồi dưỡng những nhân phẩm tốt đẹp, nhất thiết phải chống những biểu hiện phi đạo đức, sai trái, xấu xa, trái với yêu cầu của đạo đức mới. Do đó, giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên - sinh viên phải kết hợp chặt chẽ giữa xây với chống. Xây là xây dựng, đề ra những chuẩn mực, giá trị đạo đức mới, tiến bộ, phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội để định hướng cho mọi người. Bên cạnh đó, phải không ngừng chống lại những cái xấu, cái sai, cái vô đạo đức, là biểu hiện của tàn dư đạo đức, lối sống cũ còn rơi rớt và những tiêu cực mới phát sinh. Người dạy: *Thanh niên cần phải chống tâm lý tự tư tự lợi, chỉ lo cho lợi ích riêng và sinh hoạt riêng của mình. Chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống thói xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay. Chống lười biếng, xa xỉ. Chống cách sinh hoạt ủy mị. Chống kiêu ngạo, giả dối, khoe khoang* [7; tr.265].

Để xây và chống có kết quả phải tạo thành phong trào quần chúng rộng rãi đấu tranh cho sự trong sạch, lành mạnh về đạo đức. Phải tổ chức cho thanh niên - sinh viên tham gia vào các cuộc vận động lớn, các cuộc đấu tranh chống các tệ nạn xã hội của Đảng, của Nhà nước ta trong công nghiệp, nông nghiệp, trong việc thực hành tiết kiệm, chống tham nhũng, lãng phí.

Kết hợp các hình thức giáo dục gia đình, nhà trường và xã hội

Theo Hồ Chí Minh, giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên là trách nhiệm chung của gia đình, nhà trường và toàn xã hội. Sự cần thiết của việc phối hợp này được Hồ Chí Minh chỉ rõ: *Giáo dục trong nhà trường chỉ là một phần, còn cần có sự giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường được tốt hơn. Giáo dục trong nhà trường dù tốt đến mấy, nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn* [8; tr.591]. Người yêu cầu: *Trường đại học, gia đình và đoàn thể thanh niên phải liên hệ chặt chẽ trong việc giáo dục thanh niên* [7; tr.266].

Hồ Chí Minh đánh giá rất cao vai trò của giáo dục gia đình. Vì gia đình là nơi thanh niên sinh viên được sinh ra, lớn lên và hình thành nhân cách của mình. Ảnh hưởng giáo dục của gia đình đối với thanh niên sinh viên là sớm nhất. Thông qua giáo dục gia đình, thế hệ trẻ được tiếp nhận các giá trị đạo lý, lối sống, kỷ cương, các giá trị xã hội. Ngoài mỗi quan

hệ với những người thân trong gia đình, thanh niên sinh viên còn có những mối quan hệ với xã hội như: với thầy cô, bạn bè... Thông qua các mối quan hệ đó, thanh niên sinh viên tiếp tục nhận được sự giáo dục từ nhà trường, từ xã hội. Do đó, kết quả giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên cũng tùy thuộc rất nhiều vào sự tham gia tích cực, sự giúp đỡ thiết thực và sự giác ngộ về trách nhiệm đối với giáo dục của các ngành, các cấp ủy Đảng, chính quyền, nhà trường và của các lực lượng xã hội. Cùng với gia đình, nhà trường, xã hội phải thật sự quan tâm và tạo mọi điều kiện tốt nhất để thanh niên - sinh viên hoàn thiện nhân cách; phát hiện và kịp thời uốn nắn những biểu hiện lệch lạc trong nhận thức và hành vi của thanh niên sinh viên.

Phát huy ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện, tu dưỡng đạo đức suốt đời của thanh niên - sinh viên

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục là sự thống nhất biện chứng giữa hai quá trình: giáo dục và tự giáo dục. Theo Người, khi mặt tự giáo dục thực sự được đặt ra ở mỗi người thì việc giáo dục mới có hiệu quả và chắc chắn. Tự giáo dục hay tự học chính là sự nỗ lực của bản thân người học để nâng cao trình độ nhằm đáp ứng yêu cầu của cuộc sống. Theo Hồ Chí Minh, mỗi con người phải thường xuyên chăm lo tu dưỡng đạo đức như việc rửa mặt hàng ngày, phải kiên trì bền bỉ suốt đời, không người nào có thể chủ quan tự mãn, bởi vì *Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong* [11; tr.612]. Đối với vấn đề giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên, nếu chỉ chú ý đến mặt giáo dục mà không biết khéo léo kết hợp với hướng dẫn, khuyến khích để thanh niên - sinh viên tự học tập, tự tu dưỡng rèn luyện thì hiệu quả giáo dục sẽ không cao. Hồ Chí Minh yêu cầu thanh niên - sinh viên phải *lấy tự học làm cốt, do thảo luận và chỉ đạo giúp vào* [6; tr.312]; *phải sắp xếp thời gian và bài học phải cho khéo, phải có mạch lạc với nhau mà không xung đột với nhau* [6; tr.312]; đồng thời phải có sự chỉ đạo và quản lý nội dung từ bên trên.

2.2. Thực trạng phương pháp giáo dục đạo đức cho sinh viên Trường Đại học Hồng Đức hiện nay

2.2.1. Mặt tích cực

Trong vấn đề giáo dục đạo đức cho sinh viên, Trường Đại học Hồng Đức đã áp dụng một số phương pháp hiệu quả.

Nhà trường có nhiều nỗ lực trong việc thực hiện phương pháp giáo dục lý luận gắn với thực tiễn và đạt được nhiều kết quả to lớn. Hiện nay, Trường Đại học Hồng Đức đã chuyển đổi phương thức đào tạo theo hệ thống tín chỉ; mục đích của phương thức đào tạo này là tích cực phát huy tính chủ động, sáng tạo của sinh viên bằng cách tăng thời gian thực hành, thảo luận, giảm thời gian lý thuyết trên lớp, tổ chức các buổi hội thảo, làm việc nhóm cho sinh viên. Trên cơ sở đó, trong những năm qua, các giảng viên giảng dạy các môn đạo đức, chính trị đã có nhiều cố gắng trong việc đổi mới phương pháp giáo dục - đào tạo. Hoạt

động giảng dạy đã bước đầu chuyển từ phương pháp thuyết trình truyền thống với đặc điểm chủ yếu là truyền thụ kiến thức một chiều từ thầy sang trò sang việc kết hợp thêm các phương pháp giáo dục như: phương pháp vấn đáp, thảo luận nhóm và tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy. Đồng thời, Nhà trường đã có nhiều hoạt động phong phú bổ ích, phù hợp với tâm lý của tuổi trẻ và giàu ý nghĩa giáo dục được tổ chức sôi nổi rộng khắp trong toàn trường. Báo cáo kết quả thực hiện nghị quyết Đại hội đại biểu Đoàn Trường Đại học Hồng Đức lần thứ VII, nhiệm kỳ 2014 - 2017 nêu rõ: Nhà trường đã triển khai thường xuyên và có hiệu quả các phong trào nhân kỷ niệm các ngày lễ lớn trong năm như: tổ chức Hội diễn văn nghệ kỷ niệm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19/5); tổ chức “Thắp nến tri ân” nhân ngày thương binh liệt sĩ (27/7); vận động Quyên góp, ủng hộ xây dựng hoàn thành dự án hoàn chỉnh nội thất, đồ thờ, Đèn thờ các Bà mẹ Việt Nam anh hùng và các Anh hùng liệt sỹ Hàm Rồng, tỉnh Thanh Hóa; tổ chức thăm và tặng quà các gia đình chính sách, có công với cách mạng.

Thực hiện phương pháp kết hợp giữa xây và chống trong giáo dục đạo đức, Nhà trường đã thực hiện nhiều hoạt động sôi nổi, góp phần quan trọng vào việc bồi dưỡng những phẩm chất tốt đẹp, nâng cao lập trường tư tưởng, chính trị trong sinh viên. Công tác giáo dục truyền thống, lịch sử, tình yêu quê hương đất nước, lòng tự hào dân tộc cho sinh viên được Nhà trường triển khai thông qua kỷ niệm các ngày lễ lớn của đất nước như: ngày Quốc khánh nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, ngày hiến chương Nhà giáo Việt Nam 20/11. Hoạt động rèn luyện đạo đức, tác phong cho sinh viên cũng được triển khai sâu rộng thông qua các buổi sinh hoạt ngoại khóa, nói chuyện về xây dựng văn hóa học đường, nếp sống sinh viên, hình thành thói quen tốt trong sinh viên. Nhà trường ban hành các quyết định thành lập và đưa vào hoạt động của Tổ tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, tổ pháp chế, tổ chức học tập Nghị quyết Đại hội Đảng các cấp, 6 bài học lý luận cho đoàn viên thanh niên, báo cáo thời sự định kỳ cho sinh viên, phát thanh nội bộ hằng tuần tại các khu Nội trú của Trường. Nhà trường tổ chức cho 100% sinh viên nghe báo cáo thời sự về: tình hình kinh tế, chính trị - xã hội; thời sự quốc tế, trong nước, trong tỉnh và của Trường một lần/năm học. Nhiều câu lạc bộ, đội, nhóm sinh viên về tuyên truyền pháp luật, sức khỏe giới tính, phòng chống tệ nạn xã hội hoạt động hiệu quả và tác động tích cực đến đại bộ phận sinh viên.

Phương pháp nêu gương cũng được nhà trường tích cực áp dụng. Theo Báo cáo Tổng kết công tác học sinh, sinh viên; Văn - Thể - Mỹ; công tác phòng chống tệ nạn xã hội, phòng chống lây nhiễm HIV/AIDS năm học 2016 - 2017 của Trường Đại học Hồng Đức: Nhà trường đã tổ chức nghiêm túc, thiết thực Chỉ thị 05-TC/TW của Bộ Chính trị về *“Đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”*. Trong đó, hoạt động trọng tâm là tuyên truyền, giáo dục sinh viên tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh để sinh viên học tập và làm theo. Điều này đã có tác động tích cực tới nhận thức và hành động của mỗi sinh viên trong việc tu dưỡng phẩm chất đạo đức, lối sống. Hội Sinh viên đã tập trung xây dựng và triển khai chương trình công tác năm học với đa dạng các hoạt động như: trao giải thưởng “Sao Tháng Giêng”; tuyên dương sinh viên đạt danh hiệu “Sinh viên 5 tốt” và tập thể “Sinh viên 5 tốt”; trao học bổng cho sinh viên xuất sắc, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn.

Thực hiện kết hợp giữa Nhà trường và xã hội trong giáo dục đạo đức, Phòng Công tác Học sinh sinh viên đã tăng cường phối hợp với Ban Quản lý Nội trú và Công an các phường, xã, trường các khối phố/ thôn nơi có đông học sinh sinh viên cư trú thường xuyên nắm tình hình nền nếp học tập, sinh hoạt của học sinh sinh viên nội, ngoại trú; giải quyết kịp thời tất cả các vụ việc liên quan đến học sinh sinh viên nội, ngoại trú; Phối hợp trình duyệt nội dung phối hợp công tác giữa Nhà trường với Công an tỉnh Thanh Hoá; tổ chức và hoàn thành 2 đợt/ năm học tổng kiểm tra học sinh sinh viên nội, ngoại trú; tiếp tục triển khai thực hiện tốt Mô hình liên kết Phường - Trường, Phường - Trường - Viện đảm bảo an ninh trật tự với 02 Phường Đông Sơn và Đông Vệ; Chủ trì tổ chức cho 100% học sinh sinh viên các lớp hệ chính quy ký cam kết chấp hành nghiêm túc pháp luật về an ninh trật tự an toàn giao thông; không mua bán, tàng trữ các chất ma túy, pháo, đèn trời..., cam kết không vi phạm quy chế thi, kiểm tra.

Các phương pháp giáo dục đạo đức trên đã góp phần quan trọng vào việc giác ngộ, bồi dưỡng, nâng cao lập trường tư tưởng, chính trị trong sinh viên; khơi dậy trong họ ý thức, tinh thần trách nhiệm đối với cội nguồn, truyền thống dân tộc, trách nhiệm vì cộng đồng, vì tương lai tươi sáng.

2.2.2. Mặt hạn chế

Bên cạnh những mặt tích cực, hiện nay công tác giáo dục đạo đức ở Trường Đại học Hồng Đức về mặt phương pháp vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế.

Hạn chế trong vấn đề sử dụng phương pháp gắn lý luận với thực tiễn để giáo dục đạo đức cho sinh viên trường đại học Hồng Đức đó là: các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh có ý nghĩa giáo dục, bồi đắp cho sinh viên bản lĩnh chính trị, lý tưởng cách mạng, niềm tin vào cuộc sống thường được sắp xếp học vào đầu khóa, tuy hợp lý song do nhiều kiến thức rất trừu tượng, khó hiểu; hơn nữa trong phương pháp giảng dạy của một số giảng viên giáo dục tư tưởng chính trị, đạo đức ở Trường Đại học Hồng Đức, phương pháp thuyết trình vẫn chiếm ưu thế, vẫn còn nặng về truyền thụ, áp đặt kiến thức một chiều, chưa coi trọng bồi dưỡng cho sinh viên năng lực thực hành, dẫn đến sự thụ động của sinh viên trong việc tiếp nhận tri thức chính trị, đạo đức nên làm nhiều sinh viên có tư tưởng “ngán”. Vấn đề đổi mới phương pháp giáo dục trong các giảng viên nhìn chung còn diễn ra chậm hoặc đổi mới chưa kiên quyết, chưa mạnh mẽ. Vấn đề áp dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy các môn đạo đức, chính trị để làm bài giảng sinh động hơn còn ít. Một số giảng viên chỉ sử dụng các phương pháp dạy học tích cực, ứng dụng công nghệ thông tin mang tính chất hình thức, chủ yếu là trong các tiết dự giờ, thao giảng.

Phương pháp nêu gương trong giáo dục đạo đức cho sinh viên của Trường Đại học Hồng Đức còn thiếu sức hấp dẫn, thuyết phục. Việc thực hiện Chỉ thị 05 của Bộ Chính trị về học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh và thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 trong sinh viên còn có mặt hạn chế, chưa xây dựng được nhiều gương người tốt việc tốt trong việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Công tác tuyên truyền, biểu dương nhân rộng các tập thể, cá nhân điển hình trong trường chưa kịp thời. Công tác

tuyên truyền chưa thực sự mạnh mẽ, thường xuyên, liên tục. Việc nắm bắt tình hình tư tưởng và định hướng dư luận xã hội trong sinh viên còn có lúc, có chỗ chưa đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới. Ở lớp học, sinh viên được nghe giảng giải những vấn đề hết sức cơ bản của đạo đức mới, với những nội dung mang tính nhân bản, nhân ái, nhân văn cao cả và sâu sắc, tuy nhiên ngoài cuộc đời sinh viên nhiều khi tận mắt chứng kiến những hiện tượng, hành vi thiếu đạo đức, trái ngược với những lời giảng dạy của thầy cô. Điều này làm cho không ít sinh viên cảm thấy mất lòng tin, dẫn tới hiệu quả giáo dục đạo đức cho sinh viên chưa cao.

Đối với việc thực hiện phương pháp kết hợp giữa giáo dục Nhà trường, gia đình và xã hội vẫn còn tồn tại những hạn chế như: vai trò giáo dục, định hướng về đạo đức của các tổ chức đoàn thanh niên, hội sinh viên chưa được coi trọng, phát huy đúng mức. Hoạt động của Tổ chức Đoàn thanh niên, Hội sinh viên còn thiên về phát động những phong trào bề nổi, chạy theo thành tích mà không chú trọng đến tính hiệu quả; nặng về tuyên truyền, biểu dương lực lượng nhưng ít chú ý đến vận động, thuyết phục sinh viên. Một số cán bộ Đoàn chưa quan tâm đúng mức việc tổ chức cho sinh viên đăng ký “Làm theo lời Bác” theo các tiêu chuẩn cụ thể; một số nơi việc đề ra tiêu chuẩn còn chung chung, khó thực hiện, không gắn với nhiệm vụ cụ thể, khó đánh giá hiệu quả. Sự phối hợp giữa xã hội, nhà trường và gia đình chưa chặt chẽ. Một số bậc phụ huynh của sinh viên Trường Đại học Hồng Đức có tâm lý phó mặc cho Nhà trường, xã hội, không quan tâm tới việc học tập, rèn luyện đạo đức của sinh viên. Các cấp lãnh đạo, quản lý còn dành sự quan tâm cho phát triển kinh tế, kế hoạch đầu tư... nhiều hơn việc giáo dục đạo đức. Tính chủ động sáng tạo, tính tự chủ ở một số đơn vị có liên quan đến công tác học sinh sinh viên chưa cao, còn trông chờ ỷ lại Nhà trường. Nhà trường chưa xã hội hóa được toàn bộ các hoạt động giáo dục đạo đức.

2.3. Một số giải pháp đổi mới phương pháp để nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Từ sự phân tích thực trạng công tác giáo dục đạo đức sinh viên hiện nay, trên cơ sở vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh, trong thời gian tới, chúng ta có thể thực hiện một số giải pháp sau:

Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp giáo dục đạo đức theo hướng phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học, lý luận gắn với thực tiễn

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phương pháp giáo dục lý luận liên hệ với thực tiễn; xây đi đôi với chống, tạo thành phong trào quần chúng rộng rãi; để khắc phục việc truyền thụ kiến thức một chiều, thụ động, nặng về kiến thức mà nhẹ về thực hành; bồi dưỡng cho sinh viên những phẩm chất đạo đức tốt đẹp, biết phê phán, chống lại những cái xấu trong vấn đề đạo đức hiện nay, thì trong công tác giáo dục đạo đức cho sinh viên, cần thực hiện tốt các vấn đề như: tăng cường chuyển đổi quá trình dạy học phải trở thành quá trình dạy - tự học; đẩy mạnh việc thực hiện đào tạo theo tín chỉ; đa dạng hóa các hình thức thi, kiểm tra, đánh giá kết quả của sinh viên; tăng cường đề thi mở để phát huy tính độc lập suy nghĩ và tư duy khái quát, sáng tạo của người học. Giảng viên là người hướng dẫn, chỉ đạo việc học, rèn luyện năng lực tự học cho sinh viên thông qua các phương pháp cụ thể như thuyết

trình kết hợp với vấn đáp, trực quan, nêu vấn đề. Để thực hiện tốt điều này, đòi hỏi giảng viên phải bổ sung hoàn thiện các kiến thức lý luận, cập nhật thông tin thời sự phù hợp với tình hình phát triển mới của đất nước và thế giới, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học. Mỗi giảng viên chú trọng nghiên cứu, học tập vận dụng tốt các kỹ năng, phương pháp giảng dạy tích cực kết hợp sử dụng thành thạo công cụ giảng dạy hiện đại như máy chiếu, mô hình, biểu đồ. Đồng thời, giáo dục đạo đức cho sinh viên phải gắn liền với các hình thức hoạt động thực tiễn đa dạng, phong phú, phù hợp với điều kiện cụ thể của Nhà trường và địa phương. Nhà trường nên tiếp tục tăng cường tổ chức các phong trào như: tham quan các di tích lịch sử văn hoá, tham gia các lễ hội truyền thống, hướng về cội nguồn, về cách mạng và kháng chiến, tưởng nhớ các anh hùng dân tộc, đền ơn đáp nghĩa, tổ chức các cuộc thi tìm hiểu cuộc đời và thân thế sự nghiệp của các anh hùng liệt sỹ đã từng sinh ra, lớn lên trên mảnh đất Thanh Hóa; tổ chức các cuộc thi phòng chống tội phạm, tệ nạn xã hội, an toàn giao thông, giúp sinh viên nâng cao ý thức chính trị và có ý thức phòng chống các tệ nạn xã hội. Nhà trường cần đa dạng hoá các hình thức tuyên truyền giáo dục như: tổ chức các diễn đàn, câu lạc bộ, hội thảo, tọa đàm, ngoại khoá, hội thi, sân khấu hoá... để tạo sức lôi cuốn, hấp dẫn đối với sinh viên.

Xây dựng những tấm gương sáng về đạo đức trong gia đình, nhà trường và xã hội

Nêu gương là một nét đẹp trong truyền thống văn hóa phương Đông, có vai trò hết sức to lớn đối với việc hoàn thiện đạo đức con người. Hồ Chí Minh nói: “Một tấm gương sống có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” [6; tr.216]. Muốn giáo dục đạo đức cho sinh viên đạt hiệu quả thì cán bộ, đảng viên, giảng viên, các bậc phụ huynh phải là tấm gương mẫu mực về lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, hết lòng phục vụ đất nước, phục vụ nhân dân, không phải giáo dục bằng lời nói suông, hô to khẩu hiệu. Đặc biệt, trong điều kiện một bộ phận cán bộ, đảng viên, nhân dân suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong Đảng và xã hội hiện nay, sự nêu gương của người đứng đầu, người dạy học càng trở nên quan trọng để lấy lại niềm tin và lôi cuốn sinh viên. Vì vậy, đội ngũ cán bộ, giảng viên của Nhà trường phải luôn gương mẫu học tập, trau dồi trình độ chuyên môn, nâng cao năng lực về mọi mặt, chú trọng tu dưỡng đạo đức, lối sống mới, phải là một tấm gương sáng cho sinh viên noi theo; các bậc phụ huynh phải thật sự là các tấm gương sáng về đạo đức cho sinh viên; cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu phải giữ vai trò tiên phong trong nêu gương đạo đức. Bên cạnh đó, cần biểu dương các tấm gương người tốt việc tốt trong hàng ngũ sinh viên như: những tấm gương tích cực trong công tác xã hội; sinh viên sống có lý tưởng cao đẹp, có hành động thể hiện lòng yêu nước, thương dân...

Kết hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và các đoàn thể xã hội trong việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cho sinh viên

Đối với giáo dục đạo đức trong gia đình: mỗi gia đình phải có sự quan tâm đúng mực đối với việc giáo dục con cái. Ngoài việc chăm lo giáo dục cho con cái về mặt trí tuệ, cần phải bồi dưỡng mặt đạo đức nhân cách. Muốn giáo dục có hiệu quả, các bậc phụ huynh cần phải gần gũi, thường xuyên quan tâm tìm hiểu tâm tư, tình cảm của con cái bằng cách lắng

nghe và chia sẻ hoặc tìm hiểu thông qua bạn bè cùng trang lứa với con; phải biết động viên kịp thời những thành quả của con cái và uốn nắn kịp thời những lệch lạc trong nhận thức và hành động của sinh viên.

Đối với Nhà trường: Đảng uỷ, Ban lãnh đạo Nhà trường cần quan tâm chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức cho sinh viên, đặc biệt là trong việc giảng dạy các môn lý luận chính trị thông qua hoạt động của Phòng Công tác Học sinh, Sinh viên, hoạt động của Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên phải thực hiện tốt vai trò hạt nhân lãnh đạo chính trị trong các lĩnh vực học tập, hoạt động phong trào của sinh viên. Đội ngũ giảng viên của Nhà trường cũng cần có sự kết hợp chặt chẽ trong công tác giáo dục đạo đức cho sinh viên, trau dồi kiến thức, tu dưỡng rèn luyện đạo đức để trở thành những thầy cô vừa có năng lực vừa có phẩm chất trong sáng, mẫu mực, có tâm huyết với nghề nghiệp.

Đối với giáo dục đạo đức trong xã hội: tỉnh Thanh Hóa cần nhanh chóng có chính sách và sự đầu tư thích đáng để xây dựng nhiều hơn các khu vui chơi giải trí, những tụ điểm sinh hoạt văn hóa trên các địa bàn có đông sinh viên cư trú như: câu lạc bộ, tụ điểm ca nhạc, bảo tàng cách mạng, nhà văn hóa sinh viên, khu liên hợp thể thao... Thu hút sinh viên vào các hoạt động văn hóa xã hội lành mạnh là cách tốt nhất giúp sinh viên tránh xa những cám dỗ của các tệ nạn xã hội, tạo môi trường cho sinh viên tự nhận thức và rèn luyện đạo đức, lối sống cho mình. Bên cạnh đó, các cơ quan truyền thông: phát thanh, truyền hình, internet, báo chí phải xác định việc tuyên truyền, nêu gương người tốt việc tốt là một nhiệm vụ thường xuyên, là trọng tâm trong các hoạt động tuyên truyền. Những tấm gương người tốt việc tốt, nhân tố mới, điển hình tiên tiến được truyền thông phản ánh kịp thời sẽ trở thành sức mạnh, nguồn cổ vũ, động viên sinh viên vì nước, vì dân mà nỗ lực học tập, không ngừng tu dưỡng đạo đức.

Để thực hiện tốt việc kết hợp giữa gia đình, Nhà trường và các đoàn thể xã hội trong việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cho sinh viên, thì: Nhà trường cần phối hợp với chính quyền, các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức kinh tế, các đơn vị vũ trang nhân dân ở địa phương tổ chức các hoạt động văn hóa vui chơi giải trí, thể dục thể thao rèn luyện thể chất, các hoạt động xã hội để sinh viên tham gia. Đây là những hoạt động hết sức bổ ích, giúp sinh viên tự rèn luyện nâng cao sức khỏe và ý thức nghĩa vụ của mình đối với cộng đồng. Gia đình phải có những hiểu biết nhất định về các yêu cầu của Nhà trường trong việc giáo dục đạo đức cho sinh viên và phải thường xuyên quan tâm đến công tác này. Vì vậy, gia đình phải thường xuyên liên lạc với Nhà trường vừa để nắm bắt tình hình học tập, sinh hoạt của sinh viên vừa tìm hiểu nội dung, hình thức giáo dục của Nhà trường, từ đó có những phối hợp tốt với Nhà trường trong công tác giáo dục đạo đức cho sinh viên.

Phát huy tinh thần tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của sinh viên

Cùng với quá trình được giáo dục, thì tự giáo dục cũng là đóng vai trò rất quan trọng trong việc hoàn thiện nhân cách của sinh viên. Để sinh viên chủ động học tập, phát huy tinh thần tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cần phải làm cho sinh viên nhận thức được giá trị, ý nghĩa của việc phát huy các giá trị đạo đức trong thời đại mới; nhận thức được những giá trị truyền thống, như lòng nhân ái, tinh thần yêu nước, đức tính cần cù, chịu khó,

lạc quan, vị tha, trung thực... là những giá trị đích thực, cao đẹp của mỗi con người; từ đó, hình thành cho sinh viên nhu cầu, động cơ phấn đấu, rèn luyện đúng đắn, có ý thức làm chủ, ham học hỏi, cầu tiến bộ, vươn lên tự khẳng định mình. Để việc tu dưỡng, rèn luyện của sinh viên có kết quả, phải tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất giúp cho sinh viên có cơ hội để thể hiện mình, để tự mình vươn lên trong cuộc sống. Cần tạo mọi điều kiện thuận lợi để học sinh, sinh viên phấn đấu, rèn luyện; đồng thời phải thường xuyên theo dõi, kiểm tra, đánh giá kết quả, định hướng phấn đấu cho học sinh, sinh viên. Quan tâm đáp ứng những nhu cầu chính đáng của, sinh viên về vật chất, tinh thần. Bên cạnh đó, những tấm gương sáng trong học tập, rèn luyện và hoạt động phong trào của sinh viên được khen thưởng kịp thời sẽ khuyến khích, giúp sinh viên có thêm động lực để tiếp tục học tập, tu dưỡng, rèn luyện bản thân.

3. KẾT LUẬN

Theo Hồ Chí Minh, đề vấn đề giáo dục đạo đức cho thanh niên - sinh viên đạt hiệu quả thì chúng ta cần sử dụng tốt hệ thống các phương pháp như: lý luận liên hệ với thực tiễn; nói đi đôi với làm, nêu gương về đạo đức; xây đi đôi với chống; kết hợp các hình thức giáo dục gia đình, nhà trường và xã hội; phát huy ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện, tu dưỡng đạo đức suốt đời của thanh niên sinh viên. Các phương pháp này cần kết hợp chặt chẽ với nhau thì mới đem lại hiệu quả cao nhất. Trong công tác giáo dục đạo đức cho sinh viên ở Trường Đại học Hồng Đức hiện nay, về mặt phương pháp giáo dục, bên cạnh những thành tựu đã đạt được thì vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế, nên hiệu quả giáo dục đạo đức chưa cao. Vì vậy, việc tiếp tục đổi mới phương pháp để nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong Trường Đại học Hồng Đức là vô cùng quan trọng. Thực hiện tốt điều này sẽ góp phần to lớn vào sự nghiệp xây dựng những con người mới xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ban chấp hành Đoàn Trường Đại học Hồng Đức (2017), *Báo cáo kết quả thực hiện nghị quyết Đại hội đại biểu đoàn trường đại học Hồng Đức lần thứ VII*, nhiệm kỳ 2014 - 2017, Tài liệu lưu hành nội bộ.
- [2] Ban chấp hành Đoàn Trường Đại học Hồng Đức (2017), *Báo cáo tại hội nghị Sinh viên giỏi, xuất sắc năm học 2016 - 2017*, Tài liệu lưu hành nội bộ.
- [3] Ban chấp hành Đoàn Trường Đại học Hồng Đức (2017), *Báo cáo Tổng kết công tác học sinh, sinh viên; Văn - Thể - Mỹ; công tác phòng chống tệ nạn xã hội, phòng chống lây nhiễm HIV/AIDS năm học 2016 - 2017*, Tài liệu lưu hành nội bộ.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Tài liệu hỏi đáp các văn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [5] Đoàn Nam Đàn (2002), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về Giáo dục thanh niên*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

- [6] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, Tập 5*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [7] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, Tập 9*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [8] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, Tập 10*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [9] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, Tập 11*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [10] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, Tập 15*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [11] Lâm Quốc Tuấn, Trần Văn Toàn (2005), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức vừa “hồng” vừa “chuyên” cho thanh niên trí thức*, số 10, Tạp chí Lý luận chính trị.
- [12] Nguyễn Văn Truy (Chủ biên) (1993), *Hồ Chí Minh về đạo đức*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [13] Song Thành (2005), *Nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức - một nguyên tắc cơ bản của tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh*, số 11, Tạp chí Cộng sản.

ENHANCING MORAL EDUCATION FOR STUDENTS OF HONG DUC UNIVERSITY BASED ON HO CHI MINH'S IDEOLOGY

Trình To Anh

ABSTRACT

Throughout his revolutionary life, Ho Chi Minh was always interested in moral education for students. He paid a great attention to the role, content and method of education. Ho Chi Minh's method of moral education is of great value for Vietnamese educators in studying and applying in practice. Based on the systematization of moral education methods in Ho Chi Minh's thought, analyzing and assessing the current state of moral education in Hong Duc university, the paper presents a number of innovative solutions to ethical education for students at Hong Duc university today.

Keywords: *Ho Chi Minh's indeology, method, morality, students, Hong Duc university.*